

Startersbeleid: uit de startblokken, maar waar ligt de finish?

De eerste helft van dit jaar is het aantal startende bedrijven in ons land met 16% gestegen. Dit is de eerste forse stijging sinds tien jaar. Er kwamen 27 236 nieuwe ondernemingen bij. In Vlaanderen steeg het aantal starters met 17,06%. Het gaat om 16 109 nieuwe ondernemingen. Dat blijkt uit een analyse van UNIZO-Startersservice in samenwerking met Coface Euro DB in een update van de UNIZO-Startersatlas.¹ Het gaat zowel over zelfstandigen in hoofd- als in bijberoep. Volgens de Unie van Zelfstandige Ondernemers heeft deze stijging onder meer te maken met de groeiende positieve aandacht voor het ondernemen. Anderzijds maakt de ondernemersorganisatie zich grote zorgen over de forse daling van het aantal vennootschappen.

De groei van het aantal starters is een economische noodzaak en daarom een positieve trend. Vraag is of de trend zal aanhouden. UNIZO benadrukt tegelijk de noodzaak aan goed gevormde en goed voorbereide starters. Een eigen zaak opstarten en blijven runnen blijft een grote uitdaging, met risico er met een veel langere werkweek dan de nu veel besproken 40-urenweek. Dat is de reden waarom UNIZO via de Startersservice zo sterk investeert in advies en begeleiding.

Aantal starters opnieuw in stijgende lijn

In de periode januari tot juni 2004 steeg het aantal starters met 16,83% in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar. Dit is de grootste stijging van het aantal startende ondernemingen sinds 10 jaar. Tijdens de eerste helft van 2004 werden in België 27 236 nieuwe ondernemingen opgericht. Dit zijn

er 3 924 meer dan in de eerste jaarhelft van 2003. De stijging van het aantal starters is vergelijkbaar in de drie gewesten. In Vlaanderen steeg het aantal starters met 17,06%. Het gaat om 16 109 nieuwe ondernemingen. In Wallonië bedroeg de groei 16,6 % goed voor 7 460 bedrijven. In Brussel is er een iets lagere stijging met 13,03% hetzij 3 250 starters. Vooral de eenmanszaken, bedrijven zonder vennootschap, zijn sterk gestegen. De zelfstandigen zonder vennootschapsvorm kennen in de eerste jaarhelft een enorme stijging van 20,46% vergeleken met dezelfde periode in 2003. Ook het aantal vennootschappen stijgt, zij het in veel mindere mate. De BVBA's en de NV's kennen na jaren daling weer een lichte heropleving in 2004. Toch blijven de stijgingspercentages van 3,91% (BVBA) en 2,21% (NV) erg laag in vergelijking met de globale stijging van het aantal starters en die van de andere vennootschapsvormen.

De cijfers van het aantal startende ondernemingen voor de eerste jaarhelft van 2004 wijzen duidelijk op een positieve kentering. Bovendien is de stijging opmerkelijk.

Een tendens die zal aanhouden? Kwaliteit zeker zo belangrijk als kwantiteit

UNIZO ziet een aantal oorzaken voor de trendbreuk. Vooreerst was er de vorige jaren een grote achteruitgang van het aantal starters. Kennelijk is het dieptepunt bereikt. Bovendien is er ongetwijfeld de jongste tijd meer positieve aandacht voor het ondernemerschap, zowel vanuit het beleid, de media en het onderwijs. Of er een relatie bestaat tussen de hogere werkloosheid en het groter aantal starters, vraagt volgens UNIZO meer onderzoek. Maar dat kan volgens de ondernemersorganisatie ook een rol spelen. Zo heeft de VDAB bij de begeleiding van werkzoekenden nu systematisch aandacht voor de mogelijkheden van een eigen onderneming voor geschikte kandidaten.

Ondanks de toenemende aandacht van zowel de federale als de gewestregeringen voor het ondernemerschap ziet UNIZO tegelijk een aantal belangrijke pijnpunten. Belangrijke knelpunten zijn en blijven onder meer de moeilijke zoektocht naar startkapitaal, waarbij het regeerakkoord een globaal beleidsraam voor risicokapitaal aankondigt. UNIZO is vragende partij om dit kader en de daaraan verbonden concrete maatregelen, zoals de vriendenlening, zo snel mogelijk uit te werken. Een van de belangrijkste redenen waarom potentiële starters toch de stap niet zetten is en blijft het slechtere sociaal statuut van de zelfstandig ondernemer. Hoewel er recent enkele voorzichtige stapjes vooruit werden gezet, is het duidelijk dat in deze nog heel wat werk op de plank ligt. Zo blijkt, volgens UNIZO-onderzoek, 35% van de potentiële starters met een concreet ondernemingsproject toch niet te zijn gestart omwille van hun onzekere sociale toekomst en bescherming.

UNIZO beklemtoont ook het belang van goed gevormde en voorbereide startende ondernemers. Volgens de UNIZO-Startersatlas is na vijf jaar nog twee op drie starters actief in de eigen zaak. Die relatief goede slaagkansen moeten op peil gehouden worden.

De Vlaamse regering voerde verschillende instrumenten in ter ondersteuning van startende ondernemers. Bekendste voorbeelden zijn de Gratis Opstart-cheques (GO-cheques) en de Durf-Na-

Adviescheques (DNA-cheques). Op zich goede maatregelen, maar soms met nodeloos omslachtige procedures waardoor starters de maatregel ofwel niet kennen ofwel niet gebruiken. UNIZO dringt er bij de Vlaamse regering daarom op aan de verschillende maatregelen te stroomlijnen en administratief te vereenvoudigen. Een op zich goede maatregel die is gestart op 1 juni zijn de GO-cheques. UNIZO dringt er bij de Vlaamse regering op aan de starterskosten voor de betrokken starters rechtstreeks af te handelen met de erkende ondernemingsloketten waar de startende ondernemers hoe dan ook terecht moeten. Daarmee zouden de starters van alle rompslomp voor het bestellen van de starterscheques verlost zijn. Bovendien is nog steeds onduidelijk of starters belast zullen worden op het toegekende voordeel.

Steeds minder starters kiezen voor een vennootschapsvorm zoals de BVBA waardoor hun persoonlijke risico's nog toenemen. Sommige maatregelen van de overheid remmen dat af en staan haaks op het beleid gericht op meer ondernemerschap. Oorzaak is onder meer de recente verhoging van het te volstorten minimumkapitaal, van 6 200 euro naar 12 400 euro, voor eenpersoonsvennootschappen (EBVBA's) en de verhoging van de sociale bijdrage voor de vennootschappen.

Starten en doorstarten

UNIZO deed in samenwerking met het Economisch Bureau van ING een onderzoek 'Nieuw perspectief na eigendomswisseling in de KMO', rond de bedrijfsovername van KMO's. De studie analyseert de problematiek van de opvolging en overname in de kleine en middelgrote ondernemingen in Nederland, Vlaanderen en Duitsland. Uit eerder Europees onderzoek blijkt slechts de helft van de nieuw opgestarte ondernemingen vijf jaar later nog te bestaan. Van de overgenomen bedrijven daarentegen blijkt maar liefst 96% na vijf jaar nog actief.

Driekwart van de ondernemers zegt door de overname de vooropgestelde doelstellingen, voornamelijk groei en continuïteit, te hebben gerealiseerd. Bij 40% is het aantal werknemers na de overname toegenomen. Van de ondervraagde KMO's zegt 62% belangrijke knelpunten te hebben ondervonden bij de overname. Het belangrijkste

knelpunt is net zoals bij starters de financiering (29%), gevolgd door bedrijfscultuur en samenwerking met personeel (22%), wettelijke regelingen, vergunningen en subsidies (13%). Na de overname voert bijna 80% van de ondernemers ingrijpende veranderingen door vooral inzake organisatiestructuur (33%), kwaliteit van producten en diensten (15%) en personeel (15%).

Voor Vlaanderen raamt de studie het aantal jaarlijkse bedrijfsoverdrachten op 13 000 of 3% van het totaal aantal ondernemingen. Het belang van de overname van KMO's voor onze economie zal de komende jaren nog toenemen als gevolg van de 'vergrijzing bij ondernemers'. Tussen 1996 en 2002 steeg het aantal zelfstandigen in België tussen 40 en 65 jaar met ruim 13% van 390 000 naar 443 000.

De groep vijftigers steeg de voorbije zes jaar met 20%. Het aantal zelfstandigen jonger dan 40 daalde daarentegen met 13%. Het aantal zelfstandigen jonger dan 30 jaar daalde sinds 1996 zelfs met 28%. Een van de belangrijkste opdrachten van de Vlaamse en federale overheid is het goede verloop van de overgang der generaties bij ondernemers. De hierboven vermelde cijfers bewijzen dat dit van het grootste belang is voor onze economie en werkgelegenheid.

UNIZO vraagt dan ook dringend een uitvoering van haar eerder geformuleerde voorstellen om bedrijven in aanmerking te laten komen voor expansiesteun bij een overname, de versoepeling van de strikte (tewerkstellings)voorwaarden om het nultrafiek van de successierechten te kunnen genieten,

Overzicht van de dienstverlening van de UNIZO-Startersservice

Www.startersservice.be informeert en helpt starters op weg met gratis advies en on-linebegeleiding. De kandidaat-starter vindt op de site het antwoord op zijn vragen, verwerkt in honderden startersartikels. Hij kan er ook in een eigen startersomgeving zijn individueel traject naar de start van een zaak uitwerken. Met de UNIZO-Startwijzer kan de starter zijn ideeën meteen toetsen op hun financiële haalbaarheid.

Bijna elke dag kan de starter ergens in Vlaanderen of Brussel terecht voor gratis **infosessies** 'Starten met je eigen zaak'.

Starters die iets verder staan kunnen terecht bij de UNIZO-startersadviseurs voor **individueel advies**. Samen met de adviseur bekijkt de starter de problemen, de opportuniteiten en de belangrijkste praktische zaken. Ook dit eerstelijnsadvies is gratis.

Jaarlijks organiseert de UNIZO-Startersservice een 40-tal **cursussen**. Hierin geven specialisten en ervaringsdeskundigen de starter nuttige tips en waardevol advies. Bij de cursus hoort een praktisch Startershandboek dat ook naderhand nog van pas kan komen.

Wie klaar is om effectief van start te gaan, kan voor alle formaliteiten terecht bij KMO Direct, het ondernemingsloket van UNIZO en haar partners.

UNIZO-Startersservice is erkend als Steunpunt voor het Participatiefonds en zorgt voor de aanvraag van een aantal voordelige **leningen van het Participatiefonds**.

Regelmatig start UNIZO met een nieuwe reeks '**peterschapsprojecten**'. Ervaren KMO-bedrijfsleiders begeleiden daarin startende ondernemers, jonge ondernemers en (aspirant) KMO-exporteurs.

UNIZO-Startersservice organiseert ook de **Vlaamse Startersdag**. De starter kan er een kijkje nemen op de startersmarkt, deelnemen aan informatiesessies over uiteenlopende onderwerpen en experts staan er klaar met individueel advies. Starters krijgen hier de kans om alle adviseurs op hetzelfde moment samen aan te treffen. In april 2004 namen 3 000 starters deel aan de tweede editie.

de verlaging van het schenkingstarief van 2% naar een eenvormig nultarief, het vlotter inzetten van de bestaande adviescheques voor het inschakelen van professionele adviseurs en de versoepeling van financieringsknelpunten bij KMO-overnames.

UNIZO-Startersservice: wij weten waar u aan begint

Starters zijn steeds een belangrijke doelgroep geweest voor UNIZO. Dit komt in eerste instantie tot uiting in de werking van UNIZO-Startersservice. De Startersservice bereikt op jaarbasis ruim 10 000 kandidaat-starters. Daarnaast worden nog heel wat meer starters aangesproken via www.startersservice.be.

Door (kandidaat-)starters te begeleiden bij het starten van hun eigen zaak wil UNIZO hun kansen op succes optimaliseren. Starters worden gewezen op een aantal opportuniteiten en wegwijs gemaakt in het starterstraject. Indien nodig wordt sommige kandidaat-starters ook (voorlopig) afgeraden te starten met hun eigen zaak.

De dienstverlening evolueert mee met de plannen van de kandidaat-starter. De starter begint meestal met infosessie of een bezoek aan de starterswebsite. Beide zijn gratis en geven praktische startersinfo. Worden zijn/haar plannen concreter, dan kan de starter met specifieke vragen terecht bij de startersadviseur. Daarnaast is er het eigen on-linestartersplan.

Conclusie: starten en beleid: er is nog werk aan...

Sinds kort staat ondernemerschap en 'starten' ook op beleidsmatig vlak in de schijnwerpers. Dat was ook dringend nodig. Er dient echter nog heel wat te gebeuren. Minder administratieve rompslomp, een betere sociale zekerheid voor zelfstandigen,

een betere financiering en een startersbeleid gericht op jong en oud, zijn de hoofdlijnen van het 'to-do-lijstje'. UNIZO wil in dit kader onder meer de afschaffing van de registratierechten voor het oprichten van een vennootschap, de snelle introductie van de 'vriendenlening' waarbij familie, vrienden en kennissen fiscaalvriendelijk en met overheidswaarborg kunnen lenen aan starters en jonge ondernemers, de integratie van bouw- en milieuvergunningen, een snelle inwerkingtreding van een nieuwe waarborgregeling en de Arkimedeslening, een vereenvoudiging van de procedure van de GO-cheques, het opnemen van het 'vak' ondernemingszin in de eindtermen van het secundair onderwijs en tot slot moeten ook de 45-plussers bewust gemaakt worden van de mogelijkheden van het zelfstandig ondernemen; dit laatste kan onder meer via de VDAB-screening op 'zelfstandige' vaardigheden. Er moet ook meer aandacht komen voor het overnemen van een bestaande onderneming als volwaardig alternatief voor het starten. Daarom moet snel worden overgegaan tot het opstarten van een overkoepelende databank voor bedrijfsovernames, een eenvormig nultarief voor schenkings- en successierechten binnen familiale overnames en het wegwerken van de bestaande discriminaties voor de steunmaatregelen ten aanzien van overnames. Als rode draad doorheen dit alles is er de nadruk op goede informatie en begeleiding voor (aspirant) starters. UNIZO is alvast bereid haar verantwoordelijkheid te nemen.

Robrecht Bothuyne²

Hilde Van Damme³

UNIZO

Noten

1. Zie ook Over.werk nr. 3, augustus 2004.
2. adviseur arbeidsmarktbeleid UNIZO Studiedienst
3. coördinator UNIZO Startersservice